

De nacht van Ronke

tekst: Jef Aerts

illustraties: Marit Törnqvist

Querido 2021 – € 15,99 – ISBN 9789045125251

TOP
BOEK

Groep
6-7 (NL)
Leerjaar
4-5 (B)
Trefwoorden
vriendschap
familie
blind zijn
verbeelding
avontuur

Ronke gaat op sterrenkamp, terwijl ze liever op atletiekkamp zou willen gaan. Ronke houdt van hardlopen en hoewel ze blind is, zou ze heel graag eens heel erg hard en vrij willen rennen. Nouri, haar buddy op sterrenkamp, daagt haar uit op de heide te gaan hardlopen. En Ronke daagt Nouri op haar beurt uit contact op te nemen met zijn grootvader, die ongeneeslijk ziek is en zijn kleinzoon graag wil ontmoeten.

1 Inleiding

Het verhaal is geschreven vanuit Ronke. Ze houdt van hardlopen, maar na een botsing met een kleuter op het strand rent Ronke enkel nog in haar hoofd. Ze rent ter plaatse terwijl ze in haar hoofd over het strand rent en de zilte lucht proeft en voelt, de meeuwen hoort. Op een sterrenkamp leert ze Nouri kennen. Hij is tijdens het kamp haar buddy. Ronke leert Nouri steeds beter kennen en vertrouwen, en zo ontstaat er een vriendschap.

Het verhaal krijgt een plotse wending en wordt spannend wanneer Nouri Ronke meeneemt naar de heide, om er te gaan hardlopen. Nouri daagt Ronke uit haar grenzen te verleggen. Wat hij haar niet vertelt is dat hij stiekem heeft afgesproken

met Stardust, een virtuele vriend met wie hij gamet en aan wie hij veel toevertrouwt.

De lezer stapte mee in Ronkes schoenen (en hoofd). Ronke is blind en dus afhankelijk van al haar andere zintuigen. Wat ze ruikt, hoort en voelt wordt soms haast poëtisch beschreven. Ze beschikt zelfs over een extra zintuig: haar fantasie. Ze noemt die haar 'zoveelste zintuig, net als je oren, je neus of de smaakpapillen in je mond' (p. 53); 'verzinnen is zoiets als aanraken, horen of zien, maar dan in je hoofd.' (p. 101). Op het einde bevestigt Nouri dit door te stellen dat: 'Als fantasie je zoveelste zintuig is, dan is vriendschap je zoveelste zintuig plus één.' (p. 165).

2 Introductie van het boek

Bekijk het boekomslag.

- Wat zie je?
- Wie zie je?
- Waar zijn deze twee kinderen?
- Wat doen ze?
- Welk tijdstip is het, ongeveer?
- Waaruit kan je dat afleiden?
- Wat is de titel?
- Wie van deze twee figuurtjes is Ronke, denk je?
- Waarover zou dit verhaal gaan, denk je?

3 Zintuigen

Omdat Ronke één zintuig niet kan gebruiken staan haar andere zintuigen op scherp. Ze omschrijft de mensen uit haar omgeving, de plaatsen waar ze komt aan de hand van wat ze voelt, van geuren en geluiden. Laat de leerlingen op zoek gaan naar voorbeelden in het boek.

- Op pagina 8 omschrijft Ronke Malika als: 'ze rook naar iets waarvan ik nog niet kon thuisbrengen wat het precies was, een deodorant met citrusgeur misschien.' En op pagina 16 omschrijft ze Nouri als: 'Hij rook naar drop en zeep tegelijk.'
- Op pagina 11 beschrijft Ronke de geur van het observatorium: 'Het rook er een tikje schimmelig en zoet tegelijk, als een overrijpe perzik.'
- Op pagina 11 beschrijft ze ook geluiden ver en dichtbij: 'Aan de andere kant van het gebouw hoorde ik de jongens schreeuwen.' 'Hoog in het plafond ruiste een ventilatiekoker.' En op pagina 19: 'Verderop aan de bosrand riep een uil, en als je heel goed luisterde kon je een muis horen ritselen in het gras.'
- Op pagina 11 beschrijft ze ook hoe ze op

de tast haar weg vindt, 'Ik hield mijn sportschoenen in de ene hand terwijl ik de andere over het korrelige pleisterwerk van de wanden liet glijden.'

- Op pagina 62 en 63 betast Ronke het gezicht van Nouri: 'Ik wil de vorm van je gezicht voelen.' En hij bevoelt Ronkes arm: 'Zijn vingers gleden onbeholpen van mijn schouder naar mijn elleboog.'

Speel een spel met geuren: breng verschillende sterk geurende dingen mee in potjes, laat de leerlingen geblinddoekt ruiken en vraag hen dan te beschrijven wat ze ruiken. Kies voor sterke geuren als koffie, gember, kaneel, douchezeep, etc. Of speel een spel met voelen. Breng hiervoor allerlei voorwerpen mee en stop deze in voelzakjes (knikker, tennisbal, legoblokje, kledingsstuk, etc.). Laat de kinderen voelen en raden wat er in de zakjes zit.

Laat de leerlingen met gesloten ogen gedurende één minuut luisteren naar alle geluiden die hen omringen: wat horen ze dichtbij? Wat horen ze in de verte? ➤

3 Vervolg

Speel een associatiespel, dat je op gang trekt met dit gedicht van Bas Rompa. Schrijf de eerste zin van het gedicht op het bord: 'Soms hebben geuren kleuren.'

- Laat de leerlingen geuren opsommen en schrijf deze onder elkaar op het bord.
- Laat de leerlingen kleuren opsommen en schrijf deze naast de geuren onder elkaar op het bord.
- Zijn er bepaalde geuren waarbij je aan een kleur denkt of zijn er bepaalde kleuren die je doen denken aan een geur?
Bespreek en trek eventueel lijnen van de kleuren naar de geuren.
- Lees het gedicht *Gekleurde geuren* helemaal voor.

Gekleurde geuren

Soms hebben geuren kleuren.
Neem bijvoorbeeld mij nou:
Na een bad ruik ik lichtblauw.

Roze geurt mijn tante,
rood ruik ik als zij mij zoent.
Groen hangt om geraniums,
oranje om een gepoetste schoen.

Paars snoof ik eens op
toen ik naast een opa stond.
Wie een toverbal eet ademt
gekleurde wolkjes in het rond.

Uit een doos kleurpotloden
komen ongelogen
honderd kleine regenbogen.

Bas Rompa

Uit: *Lees maar lang en wees gelukkig*
(Stichting Plint, 2013)

- Wat ruik jij als je denkt aan blauw? Vul aan:
'Blauw geurt naar ...' Is dat voor iedereen zo?

4 De kracht van verbeelding

Wat Ronke doet (in haar hoofd dezelfde route afleggen waardoor ze zichzelf stap na stap haar verbeelding in rent), doet sterk denken aan de songlines of dreaming tracks van de Aboriginals in Australië. Vertel hoe Aboriginals al eeuwen hun weg vinden dwars door Australië door verhalen en liedjes in de juiste volgorde te vertellen en zingen.

Nodig de leerlingen uit om in hun verbeelding ergens naar toe te gaan (lopen, wandelen, fietsen, etc.). Vraag de leerlingen hun ogen te sluiten en begeleidt hen eventueel door vragen te stellen die al hun zintuigen prikkelen.

- Wat zie je?
- Waar ben je?
- Wat voel je?
- Wat ruik je?
- Wat hoor je?
- Is het warm of koud?
- Is het droog of nat?
- Gaat het rechtdoor of omhoog en omlaag?

Misschien wil één van de leerlingen wel hardop vertellen waar de reis in haar of zijn verbeelding heen ging en kunnen de andere leerlingen proberen zich dit ook te verbeelden. Of laat de reis in hun verbeelding tekenen of schilderen.

5 Grenzen verleggen

Nouri zegt: 'Als je denkt dat je iets niet kan, moet je het zéker proberen. Zelfs een zwaluw moet eerst leren vallen voor hij kan vliegen.' (p. 56) Hou hierover een gesprek.

- Welke 'eerste keer' herinner jij je nog? (leren fietsen, zwemmen, rolschaatsen, over een beek springen, etc.)
- Kun je de gevoelens die hier bij hoorden nog oproepen?
- Was je bang of vol vertrouwen?
- Lukte het meteen de eerste keer of met vallen en opstaan?
- Deed je het alleen of werd je aangemoedigd?
- Voelde je je (zelf)vertrouwen groeien?

Ook Ronke overwint haar angst en verlegt haar grenzen. Wanneer ze over de startbaan rent, denkt ze: 'Rennen is een soort van vliegen. Rennen is vliegen voor mensen. Maar dan met je voeten op de grond.' (p. 95)

- Wat vind je van deze uitspraak? Omdat Ronke blind is moet ze op haar buddy vertrouwen: 'Ik moest nu volledig op Nouri vertrouwen.' (p. 59)

Laat de leerlingen in de huid van de personages kruipen met een inleefspel. Maak tweetallen: één is Ronke, als blinde (geblinddoekt) en één is Nouri, als begeleider. Laat hen in de gymzaal of op de speelplaats een hindernissenparcours afleggen. Keer de rollen ook om en wissel ervaringen uit.

- Wat ging goed, wat was moeilijk?

6 Astronomie

Plan een project in rond het thema ruimte. Ronke houdt een uiteenzetting over de beroemde blinde sterrenkundige Kent Cullers die voor NASA werkte. Hij ontwikkelde computeralgoritmen om signalen van verre aardachtige planeten op te sporen en op te vangen. Ga samen met de leerlingen op zoek naar informatie over Kent Cullers en zijn werk, zowel in het boek als op het internet.

Ronke heeft op haar kamer een sterrenhemel gemaakt van smarties, zodat ze die kan voelen (en af en toe een ster opeten). 'Alle sterrenbeelden zaten opgeslagen in de toppen van mijn vingers' (p. 18). Neem

voldoende smarties mee naar school en vraag de kinderen om net als Ronke sterrenbeelden van smarties te maken.

Probeer de spelen uit die de kinderen op het sterrenkamp spelen, zoals vb. het sterrenjagen (p. 7). Of bedenk andere activiteiten rond de ruimte, sterren en planeten.

www.unicornsandfairytale.be

7 Op de leestafel

Jef Aerts (Leuven, 26 mei 1972) is schrijver van kinder- en jeugdboeken, romans, gedichten en toneel. Hij vertelt tijdloze verhalen, die tegelijk spannend en poëtisch zijn. Nadat hij vier romans, een dichtbundel en enkele theaterteksten voor volwassenen publiceerde, begon Aerts te schrijven voor kinderen en jongeren. Zijn boeken werden in Vlaanderen onder meer bekroond met de Boekenleeuw, de prijs voor het beste kinder- en jeugdboek. In Nederland kreeg hij in 2014 tweemaal een Zilveren Griffel.

De kinderboeken van Jef Aerts worden vertaald in 15 talen, waaronder Engels, Duits, Japans, Zweeds, Chinees, Russisch en Perzisch.

www.jefaerts.com

- *Groter dan een droom* (Querido, 2013)
- *Paard met laarzen* (Querido, 2015)
- *Kersenhemel* (Querido, 2017)
- *De blauwe vleugels* (Querido, 2018)
- *Zing zing zing de wereld rond* (Querido, 2020)
- *Elke dag iemand anders* (Querido, 2020)

8 Meer informatie

In *De klank van kleuren: een reis van de verbeelding* (Eduforce, 2013) van Jimmy Liao daalt een meisje dat langzaam blind wordt, af in de metro. Ze neemt trein na trein. Zo maakt ze een ondergrondse reis, en in haar verbeelding doet ze dingen die alleen zij beleeft.

Kijk voor meer ideeën rond het gedicht van Bas Rompa en andere gedichten in *Weten waar de woorden zijn; Methodiek creatief schrijven* (Saam, 2013) van Mariet Lems.

Boeken- en websitetips over de ruimte, sterren en planeten.

- *Het grote boek van de ruimte met professor Astrokat*, Dominic Walliman & Ben Newman (Lannoo 2014)
- *Professor Astrokat en het zonnestelsel*, Dominic Walliman, Hanna Milner & Ben Newman (De Eenhoorn, 2018)
- *De ontdekking van de planeten*, Govert Schilling & Ester van Gameren (Moon, 2011)
- *Sterren kijken voor beginners*, Michael Driscoll & Meredith Hamilton (Kok, 2016)
- *Hoe is het in de ruimte?*, Katie Daynes & Christine Pym (Usborne, 2018)
- *Op reis door ruimte en tijd*, Govert Schilling (Luitingh-Sijthoff, 2019)

- *Geheimen van het heelal*, Mack van Gageldonk (Clavis, 2020)
- *Waat het in de ruimte? 50 vragen van kinderen over de ruimte*, Govert Schilling (Gottmer, 2013)
- *Sterren, een familiegid voor de nachtelijke hemel*, Adam Ford (Christofoor, 2016)
- www.sterrenkids.nl en www.esa.int/kids/nl/leren

Colofon

© Stichting Lezen (2021)

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een bijdrage vanuit het leesbevorderingsprogramma de Bibliotheek op school po (Stichting Lezen/Koninklijke Bibliotheek).

Auteur

Inge Umans

Vormgeving

Judith Schoffelen & Erik olde Hanhof

www.lezen.nl